

Historicus Han van Bree: oud-vorstin hechtte waarde aan 'inblazingen' gebedsgenezeres

Greet Hofmans boeide ook Wilhelmina

Van onze verslaggevers
Jan Hoedeman en Remco Meijer

DEN HAAG Oud-koningin Wilhelmina is een aantal jaren net als haar dochter koningin Juliana in de ban geweest van de omstrede Greet Hofmans, die van hogehand 'doorgevingen' kreeg. Dit feit wordt tot nu toe door historici veronachtzaamd, omdat het niet past in het imago van de sterke en standvastige Wilhelmina. Dit stelt historicus Han van Bree.

'Moeder en dochter zaten op één lijn', zegt Van Bree. Hij heeft de hand gelegd op enkele privéarchieven waaruit blijkt dat Wilhelmina vanaf 1949, kort na haar abdicatie, zeker enkele jaren in mystieke sferen verkeerde. Hij doet verslag van zijn bevindingen in de opstelbundel *Biografie en religie* die vandaag bij uitgeverij Boom verschijnt.

'Gebedsgenezeres' Hofmans kreeg 'inblazingen' over heel persoonlijke zaken, waaraan niet alleen koningin Juliana waarde hechtte, maar ook prinses Wilhelmina. Dit blijkt uit 23 brieven en blocnotekrabbels, gewisseld tussen Wilhelmina en haar religieus secretaris Wim Kaiser. Uit de brieven van Wilhelmina lijkt totale overgave te spreken. Zo wil zij dat Kaiser contact zoekt met Hofmans met als doel 'gewoonweg orders vra-

Foto links: Juliana (boven), Wilhelmina en de pasgeboren Beatrix in 1938 (met een onbekende dame). Rechts staat, in 1950, Greet Hofmans op het bordes van Paleis Soestdijk tussen de prinsessen Beatrix (links) en Irene. Foto's ANP

gen'. Van Bree verklaart deze handelingen uit 'een diep religieus besef waarin Hofmans werd gezien als een soort oudtestamentische profeet'.

Van Bree snapt niet dat dit bijvoorbeeld nauwelijks een rol speelt in de tweedelige Wilhelmina-biografie (1998 en 2001) van historicus Cees Fasseur. 'Het religieuze element in de monumentale Wilhelmina-biografie is nagenoeg afwezig, terwijl dit zo'n belangrijke rol in haar leven speelt.'

Fasseur zegt desgevraagd dat hij wel aandacht schenkt aan de religieuze gevoelens van de jonge koningin Wilhelmina, maar niet aan haar ontwikkeling na de troonsafstand. Fasseur beaamt de veronderstelling van Van Bree dat hij minder geïnteresseerd is geweest in de contacten tussen Hofmans en Wilhelmina, om-

dat er daarbij geen directe invloed meer op de troon was. Die was er wel op de zittende koningin Juliana.

In haar boek *Eenzaam maar niet alleen* (1959) schrijft Wilhelmina dat zij in de winter van 1949, na haar troonsafstand, werd aangeraakt door een liefde voor de ganse mensheid. 'Wachtte mij nog een taak?' De autobiografie wekt de suggestie dat 'alle mensen te brengen tot Christus' die taak was. Zij vond daarin steun bij haar dochter en bij de 'helderhorende' Hofmans, die direct contact zou hebben met 'de Allerhoogste'.

Hofmans bleek een splijtzwam aan het Nederlandse hof. Van Bree ziet

vooral ook schuld bij Bernhard. Een echtscheiding van koningin Juliana en prins Bernhard werd midden jaren vijftig ternauwernood voorkomen - en daarmee een constitutionele crisis. Hoewel Bernhard haar binnenhaalde om de oogkwaal van prinses Christina te genezen werd Hofmans veel meer een vertrouweling van Juliana. Na 1956 werden Hofmans en haar entourage van het paleis geweerd.

'Wilhelmina was heel religieus bevlogen', zegt Van Bree. Hij vindt dat Fasseur en andere geschiedschrijvers daar te weinig mee doen. 'Wilhelmina heeft Juliana altijd gesteund. Fasseur verklaart dat uit moeder-dochterliefde. Ik verklaar het veel meer uit hun religieuze binding.'

Prins Bernhard heeft volgens Van Bree een kwalijke rol gespeeld. 'Hij heeft bewust het beeld van een kliek rond zijn echtgenote neergezet om zijn eigen positie te redden. Die was door zijn huwelijks ontrouw zeer verzwakt, terwijl juist voor hem echtscheiding fataal zou zijn geweest.'

Van Bree hoopt volgend jaar te promoveren op de religieuze conferenties op het Oude Loo, waar koningin Juliana heen ging om met gelijkgestemden te luisteren naar sprekers uit binnen- en buitenland. Kaiser organiseerde de met geheimzinnigheid omgeven conferenties op dit jachtslot in Apeldoorn dat Wilhelmina beschikbaar stelde. Het motto van de bijeenkomsten: 'Als iedereen zich overgeeft aan Gods liefde, dan is de wereldvrede binnen handbereik.'

Historicus Van Bree is de man achter de jaarboeken *Het aanzien van*, waarvan het 50ste deel is verschenen. Voor zijn proefschrift kan hij beschikken over drie particuliere archieven van direct betrokkenen die niet eerder door historici zijn geraadpleegd.